

Een rietje gesekest sperma kost gemiddeld het dubbele van gewoon sperma. Door het te **combineren met een vleesras** verdient het zich echter terug.

Duur gesekest sperma verdient zich terug

DE hoge prijs van gesekest sperma is één van de redenen dat melkveehouders er niet in groten getale voor kiezen. Het gebruik van dit sperma moet een duidelijke meerwaarde hebben. Een toepassing die vaak voor de praktijk wordt genoemd, is de combinatie van gesekest sperma met gebruik van vleesstier op de mindere koeien van

de veestapel. Door de huidige lage prijzen van nuchtere kalveren staat dit meer in de belangstelling dan enkele jaren geleden. Dat blijft zo; de verwachting is dat door de groeiende melkveestapels in Noordwest-Europa het aanbod nuka's de komende jaren groot blijft, en prijzen dus onder druk blijven staan.

Om de economische consequenties van

Hoogste rendement bij meeste gesekste vaarzen

fokkerijmethoden met en zonder gesekest sperma, bedragen in € per bedrijf

fokkerijmethode	standaard	BWB ¹⁾ ondereind	BWB ¹⁾ + gesekest	BWB ¹⁾ + gesekest
vaarzen uit gesekest sperma	nvt	nvt	60 %	100 %
aantal melkkoeien	100	100	100	100
nodig voor vervanging	30	30	30	30
uitval opfok 15 %	5	5	5	5
benodigde vaarskalveren fokkerij	35	35	35	35
geboren vaarskalveren	53	35	35	35
geboren Holstein-stieren	53	35	14	4
geboren BWB-kalveren ¹⁾	0	35	56	66
aantal inseminaties conventioneel	212	140	98	0
aantal inseminaties gesekest	0	0	32	88
aantal inseminaties BWB ¹⁾	0	70	112	132
kosten inseminatie	4.664	3.920	4.908	5.522
opbrengst vaarskalveren	450	0	0	0
opbrengst stierkalveren	4.240	2.800	1.120	320
opbrengst BWB-kalveren ¹⁾	0	7.000	11.200	13.200
totale opbrengst uit verkoop	4.690	9.800	12.320	13.520
verkopten min kosten inseminatie	26	5.880	7.412	7.999

¹⁾ Belgisch Witblauw

Door het grote verschil in kalverprijzen is het gebruik van Belgisch Witblauwe stieren op een deel van de koeien economisch interessant. Op een conventioneel bedrijf stijgen verkopen minus spermakosten naar €5.880. Met gesekest sperma valt nog meer te profiteren. In het beste geval stijgen verkopen minus spermakosten naar €7.999 per jaar.

gesekest sperma inzichtelijk te maken, is in de tabel een aantal varianten door-gerekend. De gegevens zijn afkomstig van CRV en advies- en accountantsorganisatie Accon avm. Ze zijn gebaseerd op huidige prijsniveaus en gemiddelde technische resultaten. Het gaat om een voorbeeldbedrijf met 100 melkkoeien met een vervanging van 30 procent per jaar. De uitval van de kalveren tijdens de opfok is 15 procent. Dat betekent dat in dit voorbeeld jaarlijks 35 vaarskalveren nodig zijn om de omvang van de veestapel in stand te houden.

Vanzelfsprekend zijn de gekozen uitgangspunten, vruchtbaarheidscijfers en prijzen voor sperma en kalveren bepalend voor de werkelijke kosten en baten van gesekest sperma op een individueel bedrijf.

Conventioneel en vleesstier

In de tabel staan vier situaties. In de eerste twee kolommen wordt conventioneel sperma gebruikt, in de derde en vierde kolom gesekest sperma. In de eerste kolom staat de uitgangssituatie; op het conventionele bedrijf worden naast 53 vaarskalveren 53 stierkalveren geboren. Bij twee inseminaties per dracht kost dit, bij een spermapijs van €22 per jaar, €4.664 aan sperma. Eventuele kosten voor insemineren zijn hier niet bijgeteld.

Melkveehouders kunnen met gesekest sperma een groter deel van de koeien insemineren met een vleesras. Dat is economisch interessant.

De vaarskalveren brengen, bij €25 voor een vaarskalf en €80 voor een stiertje, samen €4.690 op. Trek hier inseminatiekosten van af, dan resteert een minime bedrag van €26 per jaar.

In de tweede variant gebruikt het conventionele bedrijf Belgisch Blauwe stieren op het ondereind van de veestapel. Er worden dan Belgisch Witblauwe kalveren geboren, naast 35 Holstein-vaarzen en -stieren. De inseminatiekosten vallen met €3.920 een stuk lager uit, omdat sperma van de vleesstier maar €12 per rietje kost. De opbrengsten liggen een stuk hoger; hier is gerekend met een gemiddelde prijs van €200 voor een Belgisch Witblauw kalf. Onder de streep resteert een voordeel van €5.880 per jaar.

Gebruik gesekest sperma

In de derde kolom wordt gebruik gemaakt van gesekest sperma; 60 procent van de vaarzen is hieruit afkomstig. Vanwege de lagere bevruchtingsresultaten, gebruiken de meeste melkveehouders maximaal twee inseminaties. Dit betekent dat voor elke inseminatie met gesekest sperma gemiddeld 1,5 rietje gebruikt wordt. Alles wat niet drachtig is, wordt met een conventionele stier geïnsemineerd. Daardoor worden nog tien stierkalveren geboren, naast vier stierkalveren vanwege de onnauwkeurigheid

uit gesekest sperma; hier is gerekend met 90 procent bevruchting ten opzichte van conventioneel sperma. In totaal zijn 32 gesekste inseminaties nodig, die elk €45 per stuk kosten. Door gebruik van gesekest sperma, ontstaat meer ruimte om Belgisch Witblauw-sperma te gebruiken; hiermee zijn 112 inseminaties gedaan. De totale kosten zijn dan €4.908. Door de extra Witblauwe kalveren stijgen de verkopen aan kalveren tot een bedrag van €12.320. Het voordeel onder de streep is dan €7.412 per jaar.

Alternatief voor deze variant is alleen gesekest sperma te gebruiken. Het aantal inseminaties met duur sperma bedraagt door de slechtere bevruchting dan 2,5 per kalf. Het voordeel is dat er nog meer Belgisch Witblauwen verkocht worden. In dit voorbeeld stijgen de kosten voor sperma naar €5.522. De omzet aan kalveren bedraagt €13.520, zodat een netto voordeel resteert van €7.999 per jaar.

Indirecte gevolgen

Op basis van dit voorbeeld is het gebruik van gesekest sperma economisch interessant. De meeropbrengsten van dure kalveren compenseren ruimschoots de ho-

gere kosten van gesekest sperma. Vanzelfsprekend bepaalt de situatie op een individueel bedrijf of het voordeel ook wordt gepakt. Het efficiënt gebruiken van gesekest sperma is belangrijk, evenals de juiste koeien kiezen. Het goed kunnen vermarkten van de vleesrijke kalveren is ook bepalend voor financieel succes.

Naast directe economische gevolgen, zijn er indirecte. Zo geeft vooral het insemineren van pinken met gesekest sperma een snellere genetische vooruitgang. Harm de Kleynen, adviseur bij Accon avm, noemt verder het doelgerichter fokken een voordeel dat niet direct in geld is uit te drukken. "Melkveehouders maken bij toepassing van gesekest sperma de keuze bij inseminatie in plaats van nadat het kalf geboren is. De selectie van koeien waarmee een veehouder verder wil, wordt eerder en bewuster gemaakt." Hij ziet juist in deze tijd met lage kalverprijzen voordelen. "De verleiding is dan groot om toch maar vaarskalveren op te fokken. Maar opfok van kalveren is een investering, met de vraag of er echt positief resultaat uit komt." Daarnaast belemmert de opfok van jongvee, in met name intensieve situaties, de groei van de melkproductie vanwege de Melkveewet en AMvB grondgebondenheid.

René Stevens